ВІДГУК

доктора мистецтвознавства, професора, професора кафедри театрознавства Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
ВЛАДИМИРОВОЇ НАТАЛІЇ ВІКТОРІВНИ

та заслуженого діяча мистецтв України, головного художника Київського академічного театру юного глядача на Липках
ТАТАРИНОВА ОЛЕГА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

на творчий мистецький проєкт та наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту
БОГОМАЗОВА ПЕТРА ДМИТРОВИЧА

«СЦЕНІЧНЕ СВІТЛО ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОГО ПРОСТОРУ У ВИСТАВІ "МАКБЕТ" ЗА П'ЄСОЮ В. ШЕКСПІРА»

поданого до захисту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»

Ознайомившись з творчо-мистецьким проєктом П. Д. Богомазова **«СЦЕНІЧНЕ СВІТЛО ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОГО ПРОСТОРУ У ВИСТАВІ "МАКБЕТ" ЗА П'ЄСОЮ В. ШЕКСПІРА»**, що має дві складові: власне сценографію до вистави «Макбет», здійснену у Національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка (реж. І. Уривський, 2025) та наукове обґрунтування концептуальних сценографічних рішень до неї автора проєкту, можемо зробити такі висновки.

Сценічне світло, виступаючи провідним чинником просторової концепції вистави «Макбет», є однією із її найбільш потужних складових, що забезпечили спектаклю неабиякий успіх у глядача та схвальні відгуки критиків, як в Україні – Івано-Франківськ, Дніпро, Одеса, Львів, Тернопіль, Рівне, Житомир, Черкаси, так і під час зарубіжних гастролей, зокрема у Польщі (Гданськ, Варшава).

Ми також засвідчуємо, що наукове обґрунтування П. Богомазовим творчого мистецького проєкту є абсолютно самостійним, логічно-вибудованим дослідженням, де послідовно і глибоко розкриті всі необхідні складові: актуальність, мета дослідження, його об'єкт та предмет, методи та наукова новизна. Тут, у першу чергу, варто підкреслити міждисциплінарний характер роботи, що дозволяє грамотно поєднати П. Богомазову теоретичне осмислення ролі сценічного світла з художнім аналізом його практичного використання у мистецькому проєкті.

Надзвичайно потужною у науковому обґрунтуванні виглядає та його частина, де автор вдається до осмислення та аналізу тих наукових та критичних напрацювань, що торкаються зазначеної проблеми. Перелік імен українських театрознавців: (Л. Бевзюк-Волошина, В. Василько, Г. Веселовська, Н. Владимирова, М. Гринишина, О. Клековкін та ін.), зарубіжних практиків і теоретиків театру, зокрема – й з проблем сценічного світла (А. Аппіа, А. Аронсона, П. Говард, Дж. Маккінні, С. Палмера, Р. Пілброу, Д. Вілкокса, Ґ. Берґмана, С. Маккендлеса, Дж. Розенталь), зрештою – осмислення автором праць з питань перформативного мистецтва, феноменологічної теорії театру та семіотики (Г.-Т. Леманн, Е. Фішер-Ліхте, П. Паві, П. Брук, Б. Стейтс, У. Еко, Р. Барт, Р. Арнхейм ін.) засвідчує не тільки міждисциплінарних підхід роботи, а й чітко вказує вектори подальшої розробки запропонованбої теми. На окремі із них маємо у роботі навіть авторські визначення: «Світло – як смислотворчий чинник сценічної події; світло – як матеріал сценографічного мислення; здатність світла організовувати сценічний простір».

Обґрунтовуючи у другому розділі концептуальну та перформативну роль сценічного світла у сучасній сценографії, П. Богомазов вдається до уточнення понять «світлова драматургія» та «світлові партитури», що, певною мірою, забезпечує новизну дослідження у цій частині. Він також пропонує підхід, за яким перформативність світла розуміється не як зовнішня візуалізація, а як його здатність діяти в структурі сценічної події, а саме: змінювати конфігурацію простору, впливати на перебіг дії, змінювати статус тіл і

об'єктів. Такі пропозиції автора підкріплені зверненням до практик відомих режисерів-експериментаторів сучасного театру, зокрема – Ромео Кастеллуччі, у виставах якого світло виступає концептуальним, перформативним елементом, що виконує функцію самостійної сценічної дії. Тут наводяться цікаві приклади – спектаклі митця без участі акторів, коли їхні відсутність компенсується автономною дією світла і кольору: тривалою трансформацією світлових і кольорових площин, зміною їхніх масштабів і конфігурацій. Можемо навіть припустити, що такі експерименти італійського режисера стали для П. Богомазова тим опосередкованим прикладом, що презентував безкінечні можливості світла для осмислення власного художнього потенціалу у роботі над виставою «Макбет».

У цьому ж розділі маємо визначення ролі світла у творчості візуально орієнтованого театру американського режисера Р. Вілсона. На прикладі вистави «Einstein on the Beach» П Богомазов унаочнює, як світло функціонує у тісній взаємодії з тілом виконавця, формуючи спільний сценічний простір і вибудовуючи складну систему візуальних відношень.

На думку автора обґрунтування, в українському контексті виразними прикладами світла як концептуальної складової сценографії, можуть слугувати такі вистави, як «Едіп-цар» (реж. Д. Богомазов, сценограф О. Друганов) та «Безталанна» (реж. І. Уривський, сценографка Т. Овсійчук).

Особливо цікавими нам видаються ті міркування П. Богомазова, де сценограф виокремлює два основні режими театралізації простору за допомогою світла. Автор детально розглядає і пояснює особливості кожного із них, вказуючи на функціональні можливості та значення у процесі створення перформативного видовища.

Третій розділ наукового обґрунтування П. Богомазова містить власне детальний аналіз авторського сценографічного рішення вистави «Макбет». Тут автор роботи – професійний театральний художник осмислює сценічне світло крізь власний практичний досвід, що дозволяє простежити процес формування світлово-сценографічної концепції від теоретичного осмислення

до сценічного втілення. П.Богомазов-сценограф чітко декларує, що світло у спектаклі функціонує як основа організації, образної структури й драматургії сценічного простору. Розкрито принципи роботи світлово-механічної системи з операторськими кранами та світловими LED-панелями, що продуктивно використані у виставі, детально описано і підкреслено значення її світлової партитури, як головного механізму розгортання сценографічної концепції у просторі і часі.

Надзвичайно високохудожнім виступає й **рівень виконання творчого мистецького проєкту** П. Богомазова – вистава «Макбет». У процесі її презентації надважливим стало, на наш погляд, те, що вона відбувалася не лише на стаціонарних площадках, а й у межах різноманітних театральних заходів, що передбачають нестандартні умови для показу. Саме на таких сценічних майданчиках, за відсутності звичних просторово-технічних умов, ще більш увиразнилося значення сценічного світла, як способу розгортання загальної сценографічної концепції вистави. Не вдаючись до детального критичного аналізу спектаклю, підкреслимо лише те, що сценографу дійсно вдалося втілити на сцені те завдання, якого він прагнув: створити живу систему, що забезпечує акторам безперервне існування. Рухливі світлові екрани, не втрачаючи концептуальної цілісності, за допомоги складної системи механізмів перетворюються у виставі на окремих персонажів. І, підкреслимо, одним із головних важелів, що забезпечує таку трансформацію, стало саме світлове рішення.

Варто також підкреслити практичну цінність творчого мистецького проєкту П. Богомазова для режисерів, сценографів, художників зі світла та інших фахівців перформативного мистецтва, які працюють із проблематикою сценічного простору. А теоретичні і художньо-практичні узагальнення дослідження можуть бути корисними не лише для здобувачів, а й викладачів мистецьких закладів вищої освіти 3-го та 4-го рівнів акредитації у межах дисциплін, пов'язаних з історією світового театру, питаннями сценографії та аналітично-критичним осмисленням сучасного театрального процесу.

Апробація матеріалів наукової складової дослідження складається із необхідної кількості одноосібних публікацій у наукових фахових виданнях України та доповідей на всеукраїнських науково-практичних конференціях. Крім того, П. Богомазовим була проведена низка інших заходів (онлайн-лекція, семінари тощо), на яких було продемонстровано окремі результати мистецького творчого проєкту. Апробація творчої мистецької складової відбувалася також під час всеукраїнських і міжнародних театральних заходів, зокрема – фестивального та гастрольного показу вистави як в Україні, так і за її межами.

Таким чином, маємо всі підстави твердити, що творчий мистецький проєкт П. Д. Богомазова **«СЦЕНІЧНЕ СВІТЛО ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОГО ПРОСТОРУ У ВИСТАВІ "МАКБЕТ" ЗА П'ЄСОЮ В. ШЕКСПІРА»** та його наукове обґрунтування є вагомим внеском у практику та теоретичне осмислення перформативних явищ сучасного театрального процесу.

Узагальнюючи вищевикладене, підкреслимо, що науковий та творчій рівень виконання проєкту П. Д. Богомазова відповідає усім нормативним вимогам «Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні» редакції від 26.02.2022 щодо форми, обсягу, змісту та апробацій наукової і мистецької складових. Проєкт може бути рекомендований до захисту, а його автор – Петро Дмитрович Богомазов заслуговує на присвоєння ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 026 – Сценічне мистецтво, галузі знань 02 – Культура і мистецтво.

Доктор мистецтвознавства, професор
Професор кафедри театрознавства
КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого Владимирова Н. В.

Підпис ЗАСВІДЧУЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ

Заслужений діяча мистецтв України,
головний художник Київського
академічного театру юного глядача
на Липках Татаринов О. О.

ВІДДІЛ КАДРІВ
Ідентифікаційний код 22910470

01.08.2026 р.